No. 31. Donderdag 16 October 1902. 2de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST.

Abonnementsprijs per jaar.

Vrij aan huis of franco per post binnenland *bij vooruitbetaling*. f 2.00
Voor Oost-Indië en het Buitenl. » 3.00
Afzonderlijke nummers. . . . » 0.10
Men abonneert zich voor minstens zes maanden ingaande op den dag der eerste toezending f 1.—

Prijs der advertentiën.

Per regel	f 0.10
Bij plaatsing van 300 regels .	- 0.09
» » » 1000 » .	- 0.08
» » » 3000 » .	- 0.07

REDACTIE: De 4de Commissie, aan welke de verspreiding van populaire kennis omtrent Oost- en West-Indië is opgedragen.

Mededeelingen of Ingezonden Stukken moeten worden geadresseerd „aan de Redactie", en gezonden aan den Heer G. E. V. L. VAN ZUYLEN, *Voorzitter der Redactiecommissie*, **7a Heerengracht**, of den *Secretaris*, Mr. G. VAN SLOOTEN Azn., **43 Conradkade**, beiden Den Haag.

Voor de Administratie en Advertentiën wende men zich tot de Uitgevers-Maatschappij „HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG" **Haagpoort 4**, Den Haag.

Dit nummer bestaat uit Twee Bladen.

Het hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indiën onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoodoende en ook door het verleenen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt f 1.50 tot f 5.— 's jaars, (voor het buitenland minstens f 2.50).

Zij die f 5 of meer contribueeren of een gift in ééns schenken van f 100, zijn dona-

nde

wenscht

donateur-trice / lid *te worden der Vereeniging* „Oost en West" *tegen een jaarlijksche contributie van*

f

den 190

Handteekening:

Straat of gracht:

Inhoud van dit nummer.

Voor den noodlijdenden Javaan.

Op 9 October bleef in kas	/ 28.63
Sedert werd door ons ontvangen:	
Van Mej . . . . te Nijmegen	- 0 50
Van Amsterdamsche Studenten	
gecollecteerd door R.	- 9.50
Van Mevrouw T. geb. S. te Utrecht. . .	- 13.50
Van den heer V. te 's-Gravenhage	- 5.00
Giften op de tentoonstelling ingezameld .	- 17.10
Totaal:	/ 74.23

Mededeelingen.

Van de Afdeeling 's Gravenhage:

De Commissie voor opvoeding en onderwijs der afdeeling „'s-Gravenhage" maakt bekend, dat aanvrage om inlichtingen aangaande plaatsing op school en huisvesting van kinderen te 's-Gravenhage moeten worden gericht aan: MEVROUW M. TEN BOSCH-BOSSCHER, van Merlenstraat 81, den Haag, die ook bijna dagelijks in de morgen- en middag-uren te spreken is in het gebouw Heerengracht 4.

II.

Voordrachten.

In den loop van het aanstaande winterseizoen zullen te *'s-Gravenhage* in het **gebouw Diligentia** in het *Lange Voorhout* 5 een *zestal* openbare lezingen worden gehouden.

De **eerste dezer voordrachten** zal plaats hebben op:

Maandag 20 dezer des avonds **ten 8 ure** door **Dr. J. W. Gunning Jr.**, Director van het Zendelingshuis te *Rotterdam*, die in het vorige jaar eene reis door O.-Indië maakte en nu tot onderwerp zijner voordracht gekozen heeft:

MIDDEN EN NOORD-CELEBES.

Aan de hand van een aantal door zijn reisgenoot genomen zeer fraaie fotografiën, die door middel van een sciopticon zullen worden gereproduceerd, stelt de heer *Gunning* zich voor eenige mededeelingen te doen over de *Toradja's* aan de Zuidkust van den *Tomini-bocht*, in het stroomgebied van de *Posso-rivier*, om daarna zijn gehoor op dezelfde wijze een bezoek te laten brengen aan de *Minahassa*.

Zooals uit **achterstaande advertentie** blijkt, hebben de leden der Vereeniging „Oost en West" *persoonlijk* vrijen toegang, benevens het recht om voor hunne huisgenooten kaarten bij te koopen voor f 0.50 per plaats.

Voor niet-leden is het entree bepaald op f 1.— in de zaal en f 0.25 — op de galerij.

Vereenigingen en onderwijs-inrichtingen, mits collectief kaarten aanvragende, betalen voor de gallerij slechts f 0.10 per plaats.

Kaarten kunnen worden gekocht en tegelijk plaatsen besproken, voor f 0.25 per plaats, a. s. *Zaterdag* 18 October van 10 ure v. m. tot 4 ure n. m. door de leden, op vertoon van hun lidmaatschapkaart.

Zondag 18 van 10—12 en op *Maandag* 19 van 10—4 ure ook voor niet leden.

Ook op den avond der lezing zijn aan het gebouw Diligentia nog kaarten verkrijgbaar.

Eene afdeeling in Suriname.

Reeds sedert den tijd harer oprichting stelde de Vereeniging pogingen in het werk om afdeelingen op te richten in *Oost-Indië* en in de West-Indische Gouvernementen: *Suriname* en *Curaçao*.

Het eerst kwam die te Curaçao tot stand en daarna de Oost-Indische, die thans onze zustervereeniging is geworden, maar hoewel de Gouverneur, Mr. Tonckens, als donateur toetrad en wij ook te Parimaribo enkele leden hebben, kwam er van de oprichting eener afdeeling tot nog toe niets.

Er breekt nu echter een lichtstraal door de wolken. In de West-Indische dagbladen schreef de heer B. Boekhoudt, laatstelijk Districts-Commissaris van Coronie, thans met verlof in Nederland een zeer waardeerend artikel over zijn bezoek aan onze tentoonstelling van Indisch vlechtwerk.

Hij gaf daarin echter zijn leedwezen te kennen, dat bij het tentoongestelde tal van voorwerpen gemist worden van het kunstig vlechtwerk, dat door de West-Indische Indianen gemaakt wordt, en besluit zijn artikel als volgt:

„Maar wat den in Suriname belangstellende nog onaangenamer aandeed, was te vernemen, dat overal in Oost en West, behalve in Suriname, de nuttige vereeniging van dien naam door eene afdeeling wordt gesteund.

Vormt in de kolonie meermalen de kern van het gesprek, het gebrek aan belangstelling haar door het moederland betoond, ja, wordt deze zelfs wel eens met het woord „verwaarloozing" aangeduid, voortgaande met het werkelijk verwaarloozen van eigen (koloniale) belangen, in deze het niet inzenden op eene belangrijke expositie als die in de Gotische zaal, en het niet steunen van de Vereeniging „Oost en West" door het oprichten van eene afdeeling in Suriname, zou men, waar in het moederland wordt geijverd, om de producten, uit de kolonie afkomstig, bekend te maken, en waardoor wordt getracht voor die producten débouché's te vinden, m. i. niet ten onrechte een dergelijk verwijt op zich zelf kunnen zien terugvallen.

Ten einde de aandacht van hen, die allereerst belang hebben bij de verdere ontwikkeling van Suriname — de in de kolonie wonenden — op het ten aanzien van „Oost en West" betoond onverdiend gebrek aan belangstelling te vestigen, heb ik de eer de opname van het vorenstaande in uw geacht blad te verzoeken, terwijl ik voor den lezer van „De Surinamer" nog even releveer, dat de jaarlijksche contributie, om als lid te worden ingeschreven, minstens één gulden bedraagt, terwijl men, om als donateur te worden ingeschreven, f 5.— of meer jaarlijks bijdraagt, en dat het hoofddoel der Vereeniging is: „Het verspreiden van populaire kennis, omtrent Oost-West-Iudië onder gansch het volk, en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoodoende en ook door het verleenen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde aan te kweeken tusschen Nederland hier en ginds."

Eenstemmig zij n deredactiën van al de West-Indische bladen, die wij in handen kregen, in het verleenen van hnn steun aan de poging van den heer Boekhoudt, zoowel in de buitensocieteit «*het Park*» te Parimaribo als op de redactie-bureaux zal het «Koloniaal Weekblad» gedurende drie maanden ter lezing liggen, onze Statuten en reglementen zullen op genoemde bureaux voor een ieder ter inzage zijn en zij, die lid of donateur van de Vereeniging «Oost en West» willen worden, kunnen daarvan opgave doen aan de redacties, die zich bereid verklaren deze opgaven bij ons bestuur over te brengen.

Wij behoeven niet te zeggen, hoezeer wij dien krachtigen steun van de West-Indische dagbladpers op prijs stellen. Juist, de waardeering van ons werk in de landen zelf, wier bevordering van welvaart wij beoogen, zal er ons het eerst toe brengen om hier in Nederlandde algemeene medewerking te krijgen, die voor het slagen, onzer pogingen zoo noodig is.

In de eerste plaats echter zijn wij dank verschuldigd aan den heer Boekhoudt. Elders in ditzelfde blad wijzen wij er op, hoe de lauwheid en het gemis aan de energie om voor ons streven op te komen de schuld is, dat wij zoo langzaam vorderen. De heer B. heeft het bewijs geleverd, niet alleen, dat wij den spijker op den kop sloegen, maar gelukkig tevens dat er ook en in dit geval gunstige uitzonderingen op den regel zijn.

En daar wij nu meenen te mogen rekenen op de sympathie van den nieuw opgetreden Gouverneur van Suriname, den heer *Lely*, durven wij vertrouwen, dat de door B. aangevende poging om in West-Indië eene tweede afdeeling van «Oost en West» te stichten, slagen zal.

Wij veroorloven ons echter op te merken, dat volgens de onlangs goedgekeurde nieuwe statuten, de minimum-contributie voor leden jaarlijks f 1.50 bedraagt en dat men in de Koloniën en in het Buitenland, minstens f 2.50 's jaars moet betalen, om het Koloniaal Weekblad gratis te krijgen, dat aan frankeering alleen aan de Vereeniging telkens f 1.30 per jaar kost.

De sluiting der Tentoonstelling.

Woensdag 15 October des n. m. werd de **Tentoonstelling van Indisch Vlechtwerk** gesloten, zonder plechtigheid of formaliteiten.

Aan deze sluiting was echter op 13 en 14 October des n. m. voorafgegaan een druk bezoek der Haagsche leden van de Vereeniging met hunne familie en vrienden, die na een kijkje te hebben genomen, gebruik maakten van den namiddag-thee, waartoe zij door de tentoonstellingscommissie waren uitgenoodigd.

Op beide dagen, maar vooral Dinsdag 14, werd van die uitnoodiging flink gebruik gemaakt en algemeen werd het idée van de tentoonstellingscommissie toegejuicht, om op die wijze de leden der Afdeeling en hunne betrekkingen gezellig bij elkander te brengen in een samenkomst, waar natuurlijk het doel der Vereeniging en de belangen der Oost- en West-Indische Kunstnijverheid onderwerpen van bespreking waren.

Door de goede zorgen der dames van de commissie, met de gewaardeerde hulp van den concierge van het Kneuterdijk-Paleis en zijn personeel, was alles uitnemend in orde. In de Witte-zaal stonden tal van met bouquetten versierde tafels, waaraan de gasten plaats namen, en een schaar van lieve jonge-meisjes zorgde voor een overvloedigen voorraad heerlijke thee met Oost- en West-Indisch gebak.

In 't kort, een volkomen geslaagde feestelijkheid!

En wat nu te zeggen van het resultaat der tentoonstelling? Zij had in het geheel ruim 2500 bezoekers, de leden der Vereeniging daaronder begrepen.

Dit getal is zeker lang niet bevredigend, wanneer men het bevolkingscijfer van den Haag in aanmerking neemt.

Toch heeft deze vierde groep-tentoonstelling veel nut gesticht. Bij menigeen zijn de oogen geopend voor het bijzonder fraaie bij deze schijnbaar zoo dood-eenvoudige huisvlijt der Inlanders van Oost- en West-Indië.

Van de gelegenheid tot bezoek tegen verminderend tarief werd door verscheidene onderwijsinrichtingen gebruik gemaakt en het was vooral op de Zondagen, dat men uit de burgerij en uit den werkmansstand belangstellende bezoekers zag, die met aandacht alles bekeken en gretig luisterden naar de inlichtingen, door een der aanwezige commissieleden of door de der commissie assisteerende dames gegeven. Een woord van bijzonderen lof verdient in dit opzicht mej. C. Loebèr, die vol ijver voor de Indische Kunstnijverheid en met de kennis van haren broeder overgenomen, zoo duidelijk het een en ander wist te verklaren.

Meermalen werd de vraag gedaan, of van het tentoongestelde ook iets te koop was en of er ook nabesteld zou kunnen worden. Dit belooft een goede toekomst aan de permanente tentoonstelling met gelegenheid tot aankoop en bestelling, die naar wij hopen, eerlang zal worden in het leven geroepen.

WEEKOVERZICHT.

Van alle kanten komen berichten over werkstakingen binnen. Zoowel in Amerika, als in Europa, zijn de conflicten tusschen patroons en werklieden aan de orde van den dag. Amerika treedt, zooals de gewoonte meebrengt, ook in deze zaak het meest krachtdadig op, en kan wijzen op geheele staten, die door de werkstakingen zijn aangetast. Wanneer de oude Penn weer eens op de aarde terugkwam, zou hij zeker de eerste zijn om te erkennen, dat de naam Philadelphia, aan zijne nederzetting gegeven, in de tegenwoordige omstandigheden al bijster ongelukkig gekozen moet voorkomen. Na vruchtelooze beraadslagingen poogt men elkander daar thans met meer slaande argumenten te overtuigen. De poging tot verzoening, door den President beproefd, mislukte en waarschijnlijk zal de staking nog wel eenige weken duren. Daar voornamelijk de mijnwerkers in de steenkolenmijnen het werk hebben gestaakt, ondervindt men ook verre van het tooneel der ongeregeldheden daarvan de zeer hinderlijke nawerking. Niet alleen de kolen voor de industrie worden schaarsch, maar ook die voor de huiselijke behoeften. Inderdaad is de vraag naar kolen in de tijden, waarin wij nu leven, zoo overweldigend groot, dat

FEUILLETON.

Stille krachten in Indië.

II.

De Maleier is, wat zijne innerlijkheid aangaat, tegenover zijne vrienden gesloten, tegenover den Europeaan gegrendeld .Een bizondere tact is er dan ook voor den Europeaan noodig om aanraking te verkrijgen met personen, die door den Maleier geëerd worden, die, zooals de inboorling gelooft, hunne kennis van hooger hand hebben, met bekende heilige doekoens (1), met geloofwaardige betenoengs (2). Eenmaal tot zulk een bevoorrecht wezen toegelaten, heeft men zijn vertrouwen en zijne welwillendheid te winnen, alvorens omtrent het doel van de komst te woord gestaan te worden. De Maleier onderscheidt bij intuïtie den boer-Hollander van den heer-Hollander. Zonder er ooit geregeld zijne gedachten over te hebben laten gaan, beseft hij, dat men als gast de taal heeft te spreken van den gastheer. Hij vindt het babbelen in *zijn* huis in eene taal, die hij niet verstaat en de daaruitvolgende veronachtzaming van zijn' persoon niet *onbeleefd*, maar erger: hoogst ongepast en ongemanierd. Gemakkelijk daarentegen komt hij onder den indruk van degenen, die hem in zijne taal onderhoudt en blijken geeft zijne opvattingen van wellevendheid te eerbiedigen.

Gretig een van vriendelijke zijde gedaan voorstel aannemende om eene befaamde doekoen, tevens waarzegster, ergens nabij Batavia wonende, op te zoeken, vertrok ik met mijn' gezel om negen uur 's avonds van huis. Ruim een uur reden wij door Oostersch donkere straatjes, waar paard en voertuig herhaaldelijk in het stijve slik bleven vastzitten, naar eene obscure buurt van eenige rieten huisjes, eventjes verlicht door een enkel nachtpitje daarbinnen. Eentonige gebeden wezen op bewoners. Jakhalzige honden huilden onraad. Lichtinsecten hier en daar, schier overal, verrieden ongezondheid. Wij moesten uitstappen, omdat er verder geen rijpad was, en wandelden nog een half uur, door modder en waterplasjes, langs een beklemmend eenzaam steegje. Toen het erf op van de woning, waar wij wezen moesten.

Een Maleier trad op ons geroep naar buiten, geleidde ons de woning in, zijne moeder, de doekoen, verontschuldigende: zij was ongesteld en waarschijnlijk niet te spreken. Mijn gezel knipte mij een blik van verstandhouding toe en begon, plaatsnemende, met den gastheer te keuvelen.

De kamer had een vloer van klei, vastgestampt. De tafel in het midden was bedekt met een Smyrnaasch kleedje, en daarop stond een aarden vaasje met melati's. Aan gene zijde eene baleh-baleh (3), aan dezen kant een rieten mat waarop eenige boeken. Aan den wand hingen twee sikoe-sikoe's (4), kruiselings over elkander, en een golok (5). Eenige knaapjes (6) vervingen stoelen. De hanglamp walmde reuktergend. Na verloop van ongeveer twintig minuten verscheen de doekoen, eene oude vrouw, ietwat gebogen, komisch kaal op het hoofd, tandeloos. Eene nachtmerrie-verschijning. Lijzig, temend stelde zij ons vragen, op innemende wijze geformuleerd. Of ze mij eene duistere zaak wilde ophelderen en tevens een tipje van den sluier der toekomst wilde oplichten?

De zoon haalde een rood aarden potje met klontjes vuur op den bodem, waarboven brokstukjes menjan (7) kleurig vlam vatt'en. De oude vrouw plaatste zich naast het potje op de rustbank, gebeden prevelende, inademende de bedwelmende gassen van de brandende harsklompjes. Langzaam strekte zij zich uit, in slaap gevallen. Toen, als met een' innerlijken schok, kreeg zij het visioen voor oogen, het visioen van mijne toekomst. In bewegingen van emotie gaf zij de ziel van dat visioen weêr. Zij lachte blij-kinderlijk, woorden prevelende van kalmte en vrede. Daarna, zonder geleidelijken overgang, eene razende smart, de oogen woest rollende, vuistenballend wild om zich heen slaande, uitgillende de machtelooze woede van mensch-alléén tegenover de maatschappij; dan de woede in verdriet verloopende, snerpende zenuwschokken, met de handen terugdringende de heete tranen, omklemmende het matte hoofd als in verlangen naar kalmte. Zachte snikjes nog van nawee, van stille droefheid. Al dat leed versperde den weg naar het geluk en moest geleden worden in zijn geheel, alvorens het geluk bereikt kon worden. En langzaam ontspanden zich de trekken, ontplooiden zich de gelaatsgroeven; de oogen lonkten vrede toe in diepen glans, de mondhoeken lachten tevredenheid, het voorhoofd omlijnde rust. Zacht was ook het ontwaken.

Wat ze gezegd had? Er stond haar wel iets van bij, maar goed wist ze het niet. O, wat was zij moê geworden!

Wij namen afscheid van haar, liepen zwijgend in den donker, uit behoefte aan stilte.

Krekels kriekten, kikvorschen kwaakten, even tergende de kalmte der natuur. Dan weêr geluidloos.

Een haan kraaide heel in de verte, vaag-ver; een andere echode, dichterbij.

De maan gaf zich half.

Sterren fonkelden stemmig.

De wind koeltestreelde ons de slapen in weldadige intimiteit.

In half bewustzijn reden wij naar huis.

Het paard in automatischen sukkeldraf; de koetsier, bewaakt door zijn instinct, in veilige dommeling.

En thuis gekomen, doorleefde ik nog even, snel, den

(1) doekoen = inlandsche geneeskundige.
(2) betenoeng = waarzegger.
(3) baleh-baleh = rustbank.
(4) sikoe-sikoe = inlandsch wapen.
(5) golok = inlandsch hakmes.
(6) knaapje = Indische benaming voor guéridon.
(7) menjan = wierook, gemaakt van eene welriekende harssoor.

een eenigszins langdurige staking der mijnwerkers de grootste rampen zou teweeg brengen. In dat opzicht zijn de landen weer gelukkig, waar de vulkachel slechts een legendarisch voorwerp is.

Ook in Frankrijk en Zwitserland liet de toestand zich kwaad aanzien. Zwitserland heeft altijd dit groote nadeel, dat het door zijn bekende bereidwilligheid tot het opnemen van allerlei vreemde elementen, een massa anarchisten herbergt, die elke gelegenheid om op te staan tegen het gezag — ook datgene, dat hen beschermd heeft — aanvatten, en elk vonkje van ontevredenheid tot een verterend vuur trachten aan te blazen. Men heeft dat ook kunnen merken bij de werkstaking te Genève, die spoedig ophield, toen de regeering enkele ongewenschten had laten oppakken en over de grenzen transporteeren. In Frankrijk dreigen ongeregeldheden, zoowel tusschen werkstakers en politie, als tusschen de werkstakers onderling, omdat een gedeelte der werklieden niet van zins is het werk neer te leggen en zich gereed maakt om, indien geweld mocht worden aangewend om hen van het werk te houden, dat geweld met gelijke maatregelen te keeren. Tot dusverre hoorden wij echter nog niet veel onrustbarends uit die streek.

Toen onlangs de Engelschen zich vergrepen aan een stukje van Siam, voorspelden wij, dat het niet lang zou duren voor de Franschen een gelijke tegenbeweging zouden uitvoeren. Inderdaad hoorde men weldra spreken van een nieuw Fransch-Siameesch verdrag. Deze week werd bekend, dat een verdrag definitief was afgesloten, en men bemerkte, dat Frankrijk een vergrooting van zijn Indo-Chineesch gebied had gekregen. Aan den anderen kant wist Siam zich ook eenige vrij belangrijke voordeelen te bedingen Van Engelschen kant is dit alles met vrij groote onverschilligheid begroet; misschien is die geveinsd, wellicht verbergt ze eenvoudig een tevredenheid, omdat in de toekomst Engeland, een Siameesch potje brekend, aan Frankrijk zal kunnen voorhouden, dat men vroeger geloond heeft in deze zaken op wederzijdsche welwillendheid prijs te stellen.

Het geharrewar tusschen Rusland en Turkije over den vrijen doorgang door de Dardanellen houdt aan. Zooals men zich herinnert, kwam dezer dagen de Russische grootvorst, die de Bulgaarsche manoeuvres had bijgewoond, te Konstantinopel een beleefdheidsbezoek brengen. De Turksche regeering had haar best gedaan om door uitgebreide feestmaatregelen te doen uitkomen, dat het bezoek aan Konstantinopel eigenlijk hoofddoel van de reis van den grootvorst was geweest, en hij, als 't ware slechts *en passant*, de Bulgaren had zien manoeuvreeren. Hiervan maakten de Russen gebruik om een groot oorlogsschip naar Konstantinopel te zenden met den grootvorst aan boord, volgens het beginsel, dat de vlag de lading dekt, maar hier in omgekeerden zin verstaan. Zoo ziet men de Russen zich allerlei stoutigheden veroorloven en al hun best doen om het bestaan van de internationale overeenkomst omtrent het varen van oorlogsschepen door de Dardanellen, te kleinachten. Geen wonder trouwens, want het verdwijnen van dat tractaat wordt voor Rusland een levenskwestie.

Van den Macedonischen opstand kan men zich nog geen juist denkbeeld vormen. De Turken zeggen, dat de zaak niet veel om 't lijf heeft en juist deze geruststellende toon van de berichten uit den Turkschen koker heeft wellicht bewerkt, dat men gemeend heeft, dat het zeker buitengewoon ernstig moet zijn. Heel spoedig zal men denkelijk wel niet weten, wat er gebeurt, want die streken van Europa zijn nog bijna even wild, onbeschaafd en onbereikbaar als in de, middeleeuwen.

De Turken hebben met den opstand groote moeite, omdat de rebellen zoo wijs zijn om, wanneer ze achtervolgd worden, de grenzen van Bulgarije over te steken en de Bulgaarsche regeering verklaart ze niet tegen te kunnen houden. Bulgarije zou liefst Macedonië inpalmen en ziet daar dus gaarne de boel in 't honderd. Een naburige mogendheid, die met zulke gevoelens een binnenlandsche moeielijkheid van een andere aanziet, kan zeker kwaad genoeg stichten. Daar kunnen wij ook van meêpraten.

Oost-Indische berichten.

Uit het aangrenzende *Bodjonegoro* schrijft men (begin September) naar *Semarang* aan de *Locomotief*:
„De onlangs in de verschillende bladen opgenomen berichten over **Lamongan**, namelijk over de **armoede onder de bevolking**, over schaarschte aan voedingsmiddelen en over gebrek aan drinkwater zijn volstrekt niet overdreven. 't Ziet daar nu inderdaad alles behalve rooskleurig uit; van af *Soerabaia*, of liever van *Tjerme*, tot *Babat*, de grens tusschen Lamongan en *Bodjonegoro*, in de desa's Tebaloan, Goemining Pendawan, Deket, Soemelaran, Poetjoek, enz. niets anders dan kale velden, alles verdord en de grond hier en daar gescheurd; aan de haltes en stopplaatsen van den tram verscheidene bedelende kinderen, zeker door hun ouders uitgezonden; overal hoort men klagen, tot zelfs in het anders vrij welvarend district *Tjerme*; hoe moet het nu wel zijn in de fatale *Benganwan-djero* streek, waar *voortdurend* armoede en ellende heerschen?

Gelukkig, dat nu aan het hoofd van bestuur over *Lamongan* een ambtenaar staat, die hart heeft voor land en volk; de assistent-resident *De Haan* is bovendien een doortastend man, evenals de resident van *Soerabaia*, zoodat in geen geval sprake zal kunnen zijn van hongersnood in meerbedoelde afdeeling; er zijn reeds gelden toegestaan voor den aankoop van zaadpadi en voor de herstellingen der *wadoegs* (waterreservoirs, waarmeê de ex-Directeur der B. O. W. *De Meijier* zoo ingenomen is, dat hij daarvoor de Solo-vallei-werken prijs zoû willen geven); de bevolking wordt dus in de gelegenheid gesteld om t. z. t. , in October of November wellicht, haar sawahs te beplanten. terwijl zij nu, door aan de *wadoegs* te werken, genoeg verdienen kan om eten te koopen. Natuurlijk dat door het een en ander niet de geheele bevolking van *Lamongan* geholpen is of wordt, en dat er velen zijn, die door omstandigheden, geheel onafhankelijk van hun wil, er slecht aan toe zijn en blijven."

Volgens denzelfden correspondent is de afdeeling *Bodjonegoro* er dit jaar beter aan toe dan het vorige: de padioogst is meêgevallen en bovendien kwam veel polowidjo binnen en stond er ook nog genoeg op het veld. „Wat 'n tabak heeft men ditmaal verbouwd," roept de correspondent uit, „het wemelt van dergelijke aanplantingen, niet het minst langs de *Solo*-rivier; het lijkt wel, alsof wij nog in de tijden zijn, toen de *Rembang*-tabak opgeld deed op de Europeesche markt."

De *openbare veiligheid* laat, volgens schrijver, in *Bodjonegoro* (en vooral in het beruchte district *Padangan*) veel te wenschen over. In dat district werd het lijk gevonden van een jeugdigen Inlander, eerst onlangs getrouwd, met afgesneden hals en het lichaaam hier en daar verminkt; waarschijnlijk een *„vrouwenquaestie"*. Een handelaar in lijnwaden werd op den grooten rijweg niet ver van de districtshoofdplaats door eenige kerels aangerand en uitgeplunderd. In het *Ngawische* werd gekètjoed, en het bleek, dat de rooverhoofdman en een paar andere leden van de bende op *Padangan* tehuis behoorden, terwijl daar ook een gedeelte van het geroofde achterhaald werd.

***

Mejuffrouw **M. Jansz** en de heer **A. H. E. Hillebrandt** te **Patie** ontvingen uit hunne omgeving van verschillende zijden giften voor hun *Landbouwkolonie voor noodlijdende Inlanders te Pangoengsèn.* Het totaal bedrag is f 3324.—

Nog al aardig voor een arm land als Indië!

Het **Semarangsche Comité voor zieke en behoeftige inlanders** ontving tot en met 4 September f 25263,40.

Nog niet half genoeg om behoorlijk hulp te kunnen verleenen!

***

Volgens de *Semarang-Courant* (van 3 September) heeft de **Cholera** zich over geheel *Cairo* uitgebreid. Onder de bevolking heerscht een paniek en groote troepen inwoners verlaten de stad. Alle Egyptische troepen te *Cairo* zijn naar het kamp te *Abbassije* gezonden. Het Engelsche gouvernement zoekt naar middelen om de ziekte te bestrijden, aangezien de uitbreiding redenen tot ongerustheid geeft. Er zal voor dit doel een som van 170.000 pond sterling (f 2,040,000.—) besteed worden.

Voor een Nederlandsch-Oost-Indische bestuursambtenaar een sommetje *om van te watertanden*!

Met zoo'n sommetje zou men in *ons* Indië 340 Europeesche geneesheeren van f 6000 'sjaars hebben kunnen aanstellen en zeker wel *minstens* 1000 doktersdjawa (reiskosten incluis).

Gelukkig de regeering, die uit zoo ruime beurs kan tasten; dàn wordt het regeeren of besturen een genoegen, inplaats van, gelijk meestal in *ons* mooi Insulinde: *een kruis*; dan kan de ziel, in wie de kiemen zijn gelegd van het groote en edele, zich tot iets groots en edels ontwikkelen, zonder zich telkens en telkens te bezeeren aan de hoeken van de toonbank in een bedompt kruidenierswinkeltje.

Men heeft het sinds jaren over de *gebrekkige opleiding der Indische bestuursambtenaren*; vruchtelooze pogingen heeft men aangewend, om daarin verbetering te brengen. *Niet dáár schuilt de fout*, merkte de bekwame Indoloog *G. Stoll* in een hoofdartikel in *de Locomotief* van 9 Juni j.l. op (een artikel, dat natuurlijk door alle Nederlandsche pers-organen werd genegeerd), niet dáár, doch in **de opvoeding der bestuursambtenaren nà het grootambtenaars-examen.**

Opvoeding . . . . ? Inderdaad, daar is feitelijk geheel en al geen sprake van. De jeugdige bestuursambtenaar, onervaren, wordt in die wijde, wijde wereld, vol leelijke neigingen, geduwd daarna uitgelachen om z'n flaters, uitzielenadel geboren en bespot om z'n onpractische illusiën, z'n geloof aan hetgeen goed is en mooi.

En zijn chefs, z'n aangewezen leidsmannen? Wel, die hebben hun illussies, — voorzoover zij die ooit hebben bezeten, — immers reeds lang begraven?

„Ambitie, *feu sacré?* Wel jongen, bij alles, wat je voorstelt, moet je eerst steeds de financieele gevolgen overwegen: kost het geld, *veel* geld, dan kan je gerust nul op je rekest verwachten; kost het *geen* geld, alleen maar wat *soesah*, dan krijg je *misschien* je zin; brengt het daarentegen geld op, dan kunt ge rekenen op een pluimpje, *veel* geld: een ridderorde. Ik was in m'n jeugd ook zoo vol illusies als jij, maar ze zijn reeds lang dood".

De fout, die men gewoonlijk ook bij *kinderen* begaat: men wijdt te veel aandacht aan *onderwijs* en te weinig aan *opvoeding*. Men verliest te veel uit het oog, dat: *les grandes pensées viennent du coeur* en niet uit het hoofd. 1).

***

Volgens de *Soer. Ct.* heeft de Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid een commissie benoemd voor het doen van voorstellen tot betere voorziening in de behoefte der **inlandsche bevolking** aan **verloskundige hulp**. Die commissie bestaat uit de heeren doctoren: *Gersen* te *Paree*, *Van Buuren* te *Kediri*, *Kern* te *Modjokerto*, *Bervoets* te *Modjowarno*, *Kohlbrugge* te *Sidho-ardjo* en de dokter-djawa *Ismaël* te *Modjowarno*.

***

Professor *von Emarch* te *Kiel* heeft proeven genomen uit welke gebleken is, dat de zon in sommige gevallen, als een reinigings (ontsmettings)-middel van groote kracht, kan dienen. Hij infecteerde kleederen, bedden, huiden, meubels, linnengoed, enz. met de, meest verschillende ziektekiemen, stelde die bloot aan de zonnestralen en onderzocht daarop uur voor uur of en waar ziektekiemen nog voorhanden waren. Volgens het *Medicinisches Wochenblatt* waren de resultaten beslist gunstig, Voornamelijk de **Cholera-bacillen** werden niet alleen aan de oppervlakte maar ook in, de diepere lagen der bedden, enz **snel door zonnestralen gedood.** Evenzoo vernietigend, al was het ook eerst na langeren tijd, werkte de belichting der bacteriën van den *typhus*, van het *miltvuur*, van de *tuberculose longontsteking* en andere ziekten.

Voor Indië vormen deze bevindingen een aanwijzing, zoo mooi als het maar eenigszins kan: **licht**.—

En mèt dat licht ook **lucht**, versche lucht, oxydeerende, ontsmettende zuurstof.—

Wie weten wil, in hoeverre in Indië aan dezen dringenden eisch wordt voldaan, bezoeken b. v. de Chineesche wijken op de groote plaatsen aldaar; hij blijve echter niet in de voorgalerijen of midden-vertrekken staan, doch dringe door tot achter in de woningen, tot in de slaapkamers, de kook- en badgelegenheden, de privaten. Hij neme ook een kijkje in de goten en riolen!—

Op alle eenigszins belangrijke plaatsen in Indië zijn *rooimeesters*, die er voor zorgen moeten, dat de belangen, van het algemeen niet door slordig en willekeurig *bouwen van huizen*, enz. worden geschaad.— Zou men hen nu niet (tegen behoorlijke betaling) tevens kunnen belasten met de *minstens even gewichtige* zorg voor een **behoorlijke toetreding van licht en lucht** in de woningen der ingezetenen?

Een andere maatregel zou hiermêe gepaard kunnen gaan, n.l. een aanzienlijke uitzetting van de grenzen der wijken voor vreemde Oosterlingen (Chineezen, Arabieren, Mooren).— Daardoor zou vanzelf meer licht en lucht komen in die thans meestal zoo vunzige buurten, broeinesten van *Ungeziefer*, van allerlei *bacil zus en bacil zoo*.

***

In de *Jav. Crt.* brengt de Directeur van Onderwijs, E. en N. ter algemeene kennis, dat de Regeering voornemens is, in 1903 een **Landbouwschool** te **Buitenzorg** op te richten.

Die school zal deel uitmaken van 's Lands Plantentuin en gevestigd zijn in den cultuurtuin, die aan het practisch onderwijs dienstbaar gemaakt wordt.

Met de school wordt beoogd: in een *driejarigen cursus* jongelieden op te leiden voor den in het groot gedreven landbouw in N.-I., door hen te vormen tot zoodanige *geëmployeerden voor cultuur-ondernemingen*, als waaruit gewoonlijk administrateurs voor zulke ondernemingen worden gekozen.

Ook zullen aanstaande inlandsche ambtenaren op de school onderricht kunnen genieten, waardoor zij in staat worden gesteld, met raad en daad mede te werken tot de geleidelijke invoering van verbetering in den landbouw der bevolking.

„Deze beide categoriën van leerlingen ontvangen gezamenlijk onderwijs, met dien verstande evenwel, dat de laatste categorie alleen de lessen in de eerste twee klassen bijwoont.

Bij de opening der school, welke waarschijnlijk op den eersten Maandag in de maand Juli 1903 zal plaats hebben, wordt alleen de eerste klasse gevormd, waaraan in de beide volgende jaren een tweede en een derde klasse worden toegevoegd.

Het onderwijs zal omvatten de hoofdvakken (alphabetisch): dierkunde, landbouw (algemeene en bijzondere) meten (met waterpassen enz.), natuurkunde, plantkunde scheikunde en veeteelt (met ziektenleer), terwijl verder nog zal worden behandeld de elementen van voornamelijk de volgende vakken: bacteriologie, boekhouding, irrigatie, kennis van eenvoudige constructies en van bouwmaterialen en machineriën, vruchtenteelt.

In de eerste klasse worden onderwezen: bouw en levensleer der planten, kennis der voornaamste plantengeslachten, algemeene zoölogie, algemeene scheikunde, natuurkunde, microscopie hoofdzakelijk ter herkenning van plantenziekten, meten, waterpassen, situatieteekenen, algemeene landbouw en bijzondere landbouw. Aan practische oefeningen zal een belangrijke plaats worden ingeruimd.

Er wordt geen toelatingsexamen gehouden.

Tot de school zullen toegang geven het bewijs van overgang van het derde naar het vierde studiejaar, eener hoogere burgerschool met vijfjarigen- of het einddiploma van eind exanen eener opleidingsschool voor inlandsche ambtenaren of van de hoofdenschool te Tondano.

In de derde klasse zal ook gelegenheid worden gegeven aan oud-leerlingen der Rijkslandbouwschool te Wageningen tot het ontvangen van aanvullend onderwijs, terwijl ook personen die reeds werkzaam zijn op landelijke ondernemingen in Nederlandsch-Indië, als toe hoorders gedurende eenige maanden aan het onderwijs in de klasse kunnen deelnemen.

Later zal ook toelating tot de eerste en tweede klasse der school kunnen worden verleend aan enkele in het eindexamen eener kweekschool voor inlandsche onderwijzers geslaagde personen, mits zij voldoende kennis van de Nederlandsche taal hebben om volkomen in staat te zijn de lessen op de landbouwschool te volgen.

Het demonstratief onderwijs der practijk in het groot wordt in de derde klasse gegeven bij daarvoor in aanmerking komende proeftuinen en cultuurondernemingen. Voor de reizen daarheen genieten de leerlingen vergoeding van reis- en verblijfkosten.

Jaarlijks kunnen tot de school worden toegelaten ten hoogste vijftien jongelieden, afkomstig van de hoogere burgerscholen, twaalf oud-leerlingen der opleidingscholen voor inlandsche ambtenaren en een oudleerling der hoofdenschool te Tondano.

1). Merkwaardig is, dat de *Javaan* steeds het *hart* als bron van gedachten beschouwt.

Er wordt geen schoolgeld geheven.

Jaarlijks kunnen aan ten hoogste vier leerlingen, bestemd om het onderwijs in alle drie klassen te volgen studiebeurzen worden toegekend ten bedrage van veertig gulden per maand. Zij genieten vergoeding van reiskosten voor één reis van hun woonplaats naar Buitenzorg en terug.

Aan ieder der leerlingen, afkomstig van de opleidingscholen voor inlandsche ambtenaren of de hoofdenschool te Tondano, wordt, voor zooveel noodig, een maandelijksche toelage van f 25 verleend. Ook dezen genieten vergoeding van reiskosten voor één reis van hun woonplaats naar Buitenzorg en terug."

***

Te **Singapore** heerscht **groot gebrek aan water**.

De strenge bepalingen, die daarvan het gevolg waren, verwekten vooral onder de *Chineezen* groote ontevredenheid. — Men ging zelfs zóó ver, op de muren van het gebouw van het Chineesche protectoraat een plakaat aan te brengen, waarop een belooning werd uitgeloofd aan hem, die den gouverneur een hoofd kleiner maakte.—

Tot het boren van artesische putten werd overgegaan.

Den 1sten September vervoegde zich een deputatie, bestaande uit de voornaamste Chineezen (de Chineesche gemeente werd n. l. het meest door den waternood getroffen) bij den voorzitter van den gemeenteraad met klachten over verschillende zaken.

Een voorname grief was, dat de *Tandjong Pagar Dock Company* volle vrijheid had bekomen, water af te tappen ten dienste van schepen, welk water de maatschappij kocht voor zestien cents per ton en voor één dollar per ton verkocht! — Deze klacht werd geïllustreerd door een ingezonden stukje, waarin iemand vertelde, hoe aan de werf der maatschappij om negen uur nog vrijelijk water werd afgetapt, terwijl de gemeente reeds om zeven uur geen water meer kon krijgen.

Waarschijnlijk tengevolge van een en ander seinde de gemeenteraad naar *Hongkong*, om van daar vertrekkende schepen te waarschuwen, dat zij te *Singapore* geen water konden krijgen.

De amerikaansche kanonneerboot *Isla de Luzon*, te *Singapore* gekomen, om kolen en water in te nemen, vertrok naar *Poeloe Weh* toen de commandant hoorde, dat hij geen water kon krijgen.—

De gemeenteraad deed intusschen al het mogelijke, om aan de klachten tegemoet te komen: Vijftig nieuwe hydranten werden ingericht, de druk in de leidingen werd opgevoerd tot elke hydrant 3000 gallons kon leveren binnen den bepaalden tijd en de industrieele ondernemingen kregen niet meer water dan voor haar bedrijf strikt noodig was; verder werd streng gewaakt tegen verspilling van water.

Op die wijze hoopte men het nog zes weken met den beschikbaren voorraad te kunnen doen.—

***

Kort na het uitbreken van den **oorlog in Zuid-Afrika** vertrokken daarheen, om aan Boerenzijde te vechten, de drie Indische **gebroeders Douwes Dekker,** indien wij ons niet vergissen kleinzonen van een broeder van *Multatuli*. — Nu weêr in Indië terug, schrijven zij in eenige Indische couranten, — o. a. de *Locomotief* en het *Bat. Nieuwsblad*, — over dien oorlog artikelen, waarvan wij het jammer vinden, dat zij, voor zoover wij weten, tot nog toe door geen enkel persorgaan in Nederland werden overgenomen. —

Een dier artikelen kan men o. a. vinden in het Bat. Nieuwsblad van 11 September j. l.

***

Voor **Merauke** is de regeling getroffen, dat officieren en mindere militairen, die er een jaar verblijf hebben gehouden, afgelost zullen worden, waartoe zij, na een verblijf van tien maanden, op een staat van voordracht tot aflossing komen, altijd wanneer zij het verlangen daartoe te kennen geven.

Volgens een uit *Merauke* aan *de Locomotief* gericht schrijven, is de aanraking met de bevolking zeer vooruitgegaan; er is al een geregelde pasar ontstaan, die in de eerste dagen al zeer druk was, doch nu veel verminderd is.

Bij dien ruilhandel zijn kralen, mooie doosjes enz. door de Papoeas niet meer gewild, wel allerlei soorten messen en vooral bijlen; zij leveren daarvoor vruchten, voornamelijk pisang en klappers, verder vogels, kleine en grootere varkens, kangeroes, visch. Waren zij in den aanvang zeer schuw en bang om binnen de ijzerdraadversperring te komen, thans wandelen zij gemoedelijk in het civiele ètablissement rond, en blijven daar soms overnachten. Een hooge troef werd onlangs uitgespeeld, toen de van Fak-Fak op de Westkust afkomstige politie-oppasser Aroebi, op zijn eentje naar de kampongs aan de overzijde der rivier was gegaan om een echtgenoote. ., . te zoeken; men was toch bang, wanneer die politie-oppasser ginds gesneld werd, de verkregen aanraking teloor zou gaan, daar men dan verplicht zou zijn om weder met geweld op te treden en de betrokken kampong te tuchtigen. Dit is echter niet noodig geweest, want Aroebi is na eenige dagen heelhuids teruggekeerd en had het bij zijn nieuwe makkers, naar hij beweert, heel goed gehad. Wel had zich een soort hoofd, als grijzelaar beschikbaar gesteld, doch men was nog niet gerust, vooral toen Aroebi langer uitbleef den verwacht werd. Zijn terugkeer is wel een bewijs van een goede gezindheid der Papoeas — den naam Toegeries hoort men niet noemen.

avond, alvorens in te slapen.

. . . .

Later moest ik, onwillekeurig en mijns ondanks, vaak aan die doekoen en dien avond denken. Want precies zoo, als zij zich en ons mijn toekomstig leven had voorgesteld, met hare verbeelding, zoo, in dezelfde volgorde, heeft zich mijn leven na dien afgespeeld in realiteit.

TH. VAN HUUT.

Van en naar Indië.

(REIS-INDRUKKEN.)

I.

We zaten aan dek te praten, met ons gewone clubje. Hoewel pas in de Roode Zee, was 't toch al warm, drukkend warm.

Zoo'n warmte, die zelfs de meest uitgedroogde oud-Indischgasten doet puffen.

De zon stond al vrij laag in het Westen, met zoo'n vreemde tint, zoo rood-koperachtig — net een groote lichtvermiljoen-gekleurde schijf, waarin je gemakkelijk kon opkijken. Er was geen wolkje aan den hemel, alles blauw —; heel boven, oneindig ver — mooi, zacht-blauw; naar 't Westen gestadig lichter, witter gekleurd en overgaand tot geelachtig blauw bij de zon; naar 't Oosten langzaam verdonkerend — veel grijzer wordend.

Een van ons zat te vertellen van Indië, zijn vaderland — ik luisterde, droomerig peinzend — als vanzelf keek ik naar de zee, zoo glad en effen, — alleen bij het schip golfjes, ineens krullend en groote, fel-witte schuimplekken vormend, die zich uitbreidden en weêr vergingen tot de groote massa. Langzaam volgden mijn oogen zoo'n golfje, dat al lager en lager wordend, eindelijk geheel wegvlakte — mijn blik rees, zag den scherp begrensden horizon — het donkere blauw van de zee en het heel andere blauw van de lucht, — ik dwaalde langs de kim — tot opeens: „Kijk eens," riep ik, „een visioen." Allen keken even naar mij en daarop in de richting van mijn oogen. Toen ze zagen, wat mij boeide, konden ze hun bewondering niet genoeg uiten. Het was dan ook zoo vreemd, tooverachtig mooi — als in droom. Daar heel ver weg, schijnbaar oneindig, daar heel in de kim, stond als een wonder, als een sprookje, een gouden stad, rijzend uit de zee. Hel goud, als in een wonderland; niets dan goud, alles goud — en in het midden een slank gouden zuiltje oprijzend, zoo fijn en toch zoo scherp omlijnd. Allen keken in stille aandacht.

Langzaam verflauwde de goudkleur en werd meer rose getint, nog wonderlijker, lieflijker.

Ook dit verflauwde — het stadje, het wonderstaadje kreeg een gele kleur, die stadig vergrauwde.

Het visioen was verdwenen — het was een gewoon stadje, zoo wonderlijk belicht zooeven, door de zon, die nu weg was

Haast onwillig keerden we onze oogen ervan af, als verwachtend, dat het nog eens weêr zou opgloeien tot die gouden glorie — maar het verdween in de snel opkomende duisternis.

Wij gingen weêr praten, nog even over dat mooie, nooitgeziene, maar spoedig afdwalend.

Een van de scheepsofficieren vertelde ons later, dat het Mokha was geweest.

***

HENRI VAN NOORD.

ADVERTENTIËN.

Ouders en Voogden.

Uitnemend pension en volledig onderwijs wordt aangeboden voor Jongens in een zeer gezonden plaats in (Gelderland).
Prijs f 500 per jaar. Desverlangd wordt ook voor kleeding gezorgd, waardoor den prijs met f 100 per jaar wordt verhoogd.
Prima referentiën
Br. fr. Bureau Uitgevers-Maatschappij.

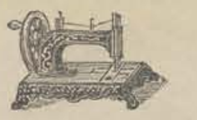
„QUISISANA".
Inrichting tot uitzending van
Vegetarische Diners.
L. H. LEBEAU— LANGENBERG,
Jacob van der Doesstraat 52.



A. A. KNUIJVER & ZONEN,
Hofleveranciers
van H. M. de Koningin en H. M. de Koningin-Moeder.
Gedempte Raamstraat 11-12,
'S-GRAVENHAGE.
Ned. Fabriek van
Banieren, Vaandels, Militaire Borduurwerken.
Inrichting voor 't borduren van
Lambrequins, Stoelzittingen, enz.
Uitgebreide Weverij en Passementfabriek
voor de vervaardiging van Franjes, Embrasses en Agrementen in soliede qualiteit en iedere verlangde kleur.
CONCURREERENDE PRIJZEN.

Mevrouw M. STOFFERS
VAN SWIETENSTRAAT 134.
Gelegenheid tot onderricht in Huishoudelijk Maleisch. In 30 lessen kan men zich voldoende op de hoogte stellen. Informatiën Bureau Oost en West.
Vervaardiging van Indische uitrustingen. Voorhanden: Ind. Koetangs (Jav. en Europ. model) ter vervanging van corset.

J.V. v. D. AREND,
MARCHAND-TAILLEUR.
VAN KINSBERGENSTRAAT 100.
'S-GRAVENHAGE.
Ontvangen de nieuwe
HERFST- EN WINTERSTOFFEN
EN
fijne dessins voor gelegenheid costuums.
Prompte bediening en billijke prijzen.



A. LEWENSTEIN,
Wagenstraat No. 18a, Den Haag.
Levert de beste:
NAAIMACHINES à contant en op afbetaling.
De meest nieuwe soorten steeds voorhanden.
Op alle machines kan geborduurd worden.
Onderricht gratis.
Drie jaar schriftelijke garantie.
Machines worden ook op zicht gezonden.

Fournisseur de la Cour,
Groenmarkt 26, La Haye.
MAISON DE MODES.
P. J. SPIT
annonce son RETOUR DE PARIS.

B. F. C. DALDERUP.
Atjehstraat 68, 70, hoek Batjanstraat, den Haag.
Import Indische artikelen.
COMMESTIBLES.
Thee. Koffie.
Ontvangen mijne beroemde Boterspeculaas
à f 0.60 per half KG.

Firma A. KOKEE.
Nieuwe Havenstraat 32 D.
UITZENDING VAN DINERS.
f 0.80 - f 1.00.
Vele Indische recommandatiën.

J. CLAUS & Co.
Assendelftstraat 4a, 3de huis van af Westeinde.
MAGAZIJN VAN
GASORNAMENTEN EN WATERLEIDING-ARTIKELEN.
BADEN en BADKETELS
voor Gas- en gewone Brandstoffen.
AANLEG VOOR GAS- EN WATERLEIDING,
Gasgloeilichtbranders met glas en kousjes,
compleet f 0.80.
PRIMA GASGLOEILICHT KOUSJES VAN AF f 0.15.

Eduard Pelger,
„La Haye"
Chapellerie
Civile et Militaire
No 39 Prinsestraat No 41.

A. J. MESKER,
MEUBELFABRIKANT.
Hofspui 81. Telephoon No. 240. 's-Hage.
Inrichting voor COMPLETE MEUBILEERINGEN, zoowel in koop, als in huur.
Complete Ameublementen voor geheele huizen, boven- of benedenhuizen steeds voorradig.
Gemeubileerde Huizen te Huur,
waarbij:
Huizen met 10 Kamers ad f 100 per maand.
Benedenhuizen ad „ 45 per maand.
Bovenhuizen ad „ 60 per maand.
Geheele Inrichtingen steeds voorradig.
GORDIJNEN. TAPIJTEN.

GEOPEND
HET MANTELMAGAZIJN
„DE DUIF"
KORTE POTEN 18.
Eenig filiaal hier ter stede ZOUTMANSTRAAT 49.
Dagelijks ontvangst van Nouveautés.
Zie de Etalage.

Blikwerk en Verpakking
voor Oost- en West-Indië.
Aanleg van Gas- en Waterleiding,
Gasgloeilicht en Electric.
3 le Schuitstraat 3,
W. P. JANSSEN.



Anton Lotz,
Horloger-Opticien.
PIET HEINSTRAAT 61,
'S-GRAVENHAGE.
Export naar
Oost- en West-Indië.
Horloges. — Pendules.
Optische Artikelen.

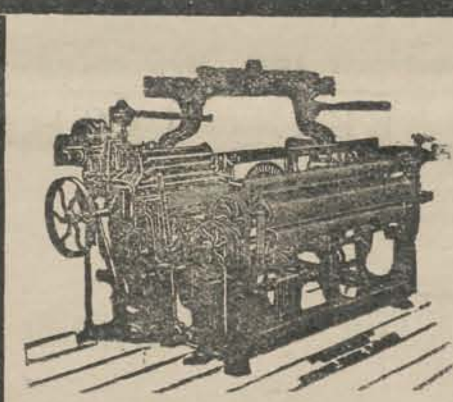
W. P. de Bock,
73 Piet Heinstraat 73, Den Haag.
Telefoon nr. 345.
Eigen fabrikaat.





The Gramophone
& Typewriter Ltd.
Buitenhof 1. 's Gravenhage.
Zicht zendingen.
Verpakking voor Indië gratis.
Vraagt prijscouranten.

Th. N. Eijffinger,
Hofleverancier.
Hooge Westeinde 5. Telephoon Interc. 124. Den Haag.
Specialiteit in Behangselpapieren,
Lincrusta Walton en Goudleerpapier.
Salubra (muurschildering) / Tekko (zijde imitatie) } Hygiënisch afwaschbaar.
Vitrauphanie-Papier (imitatie glas in lood).



Uitsluitend Witte Goederen
—
Uitzetten.
—
Luiermanden.
—
Uitrustingen.

Natuur wollen Ondergoederen.
—
Tricot Goederen
VAN
JANSEN & TILANUS,
FRIEZENVEEN.

eVr. Linnen en Katoen Industrie
„TWENTHE"
Piet Heinstraat 45, Den Haag.
NB. Men gelieve ons fabrikaat niet te verwarren met het gewone fabrieksgoed, daar zoowel Dames-, Heeren- als Kindergoed liefst naar in te leveren modellen keurig gemaakt wordt, en daarvan zoo noodig eerst een geregen pasmodel gegeven wordt.
Prijscouranten en informatiën betreffende de uitrustingen voor Oost- en West-Indië worden verstrekt door de Informatiebureaux van de Vereeniging „OOST en WEST" Heerengracht 4 den Haag en te Weltevreden.

G. VAN DER HARST,
Firma KNOESTER.
VISCHHANDELAAR.
Intercommunaal Telephoon No. 4177.
In alle soorten versche ZEE- en RIVIERVISCH.
DAGELIJKS VOORHANDEN
GROOTE ZEEUWSCHE OESTERS.
Bekroond met Verg. Zilv. Medaille den Haag 1898.
Hoogste Onderscheiding. Eere-Diploma. Antwerpen 1899.
VIJZELSTRAAT No. 18. SCHEVENINGEN.
tegenover het Postkantoor.
ZEEVISCHMARKT TE 's-GRAVENHAGE.
Roggeveenstraat, hoek Prins Hendrikstraat, No. 141.

St. Nicolaas, Indië.

Z. o. z.

De 's-Gravenhaagsche Boek- en Handelsdrukkerij voorheen Gebr. Giunta d'Albani.

Bijblad
VAN
HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Donderdag 16 October 1902.

West-Indische Berichten.

Volgens de W. I. bladen is Professor Spawn, de man die naar vroegere mededeelingen, van bananen en bakoven (pisangs) allerlei voedzame en smakelijke handels-produkten heeft weten te bereiden, geschikt voor dagelijks gebruik, onlangs in Suriname geweest.

Hij wenscht in de centra van bananen en bakoventeelt fabrieken op te richten met 't doel deze voor de exportmarkt te verwerken.

Een veertigtal belangstellenden woonden de door hem te Paramaribo gehouden voordracht over deze industrie bij.

Na de belangrijke mededeeling hoe hij op 16 jarigen leeftijd het ouderlijke huis verlaten had, om zijn fortuin te zoeken en ofschoon geen professor van een „College" toch alle vruchten kon toebereiden en ook van 't succes van zijn industrie elders en de gewildheid van zijn produkten, te hebben verteld, stelde hij iedereen in de gelegenheid . . . . . aandeelen te nemen in zijn *Banana food Company* een Maatschappij met f 250000 kapitaal in 100000 aandeelen van f 25.—. Voor een installatie in Suriname was f 3000 noodig welke som ook door aandeelen van tien dollars door belanghebbenden moest bijeengebracht worden.

Als er aandeelen genoeg genomen werden, zou hij per eerstvolgende gelegenheid een *Coffee Roster Mill*, van 3 paardenkracht met 2 man en vervolgens andere machines uit New-York zenden.

Hoewel spreker zeide in verbinding te staan met handelshuizen in Georgetown, plan te hebben naar Holland, België en andere landen te gaan voor zijn vinding en beweerde deze industrie zoo loonend was, dat, wanneer hij 1 dollar zou hebben gemaakt de Kolonie op 500 dollars winst kon rekenen, was er op de bijeenkomst maar *één* belanghebbende genegen tot genoemde maatschappij toe te treden.

De overige aanwezige heeren, zegt De Sur: konden niet tot een besluit komen, daar volgens hen de indentiteit des sprekers, als professor Spawn, niet is bewezen. Na onderling een en ander te hebben besproken, verlieten zij besluiteloos de zaal.

Ons dunkt toch wel vast besloten voorloopig de hand op den zak te houden al berichte de heer Spawn later dat er reeds voor ongeveer f 750 aandeelen waren genomen

Het lijdt geen twijfel of er zijn van bananen en bakoven verscheidene produkten te maken, die hun weg wel zullen vinden, al hebben vroeger genomen proeven niet dakelijk resultaat gehad; maar dat de wijze waarop „Professor" Spawn zijn zaakje wil aanpakken geen groot vertrouwen in Suriname gaf, is te begrijpen.

Eerst als de heer Spawn in plaats van vage gegevens cijfers kan stellen, die zijn beweren bewijzen, op kan geven hoe de maatschappij in elkaar zit, wie de bestuurders zijn en mededeelingen kan doen die de degelijkheid van zijn onderneming aantoonen, wat noodzakelijk is om een dergelijke zaak te doen slagen, zal hij het kapitaaltje van f 3000 gemakelijk bij elkaar zien komen; want de belangstelling is, naar wij uit de couranten zagen, in Suriname groot genoeg.

Volgens de W.-I. bladen is aan den landmeter E. Samson en den hoofdagent van politie Snijders door het Restuur opgedragen een tocht naar de Saramacca te maken ten einde een onderzoek in te stellen naar de wijze waarop de exploitatie van de balata plaats vindt.

Deze opdracht zal zeker wel het gevolg zijn van de herhaalde klachten die in de laatsten tijden geuit werden over de roekelooze wijze waarop in de balatabosschen door de z. g. bleeders werd huisgehouden.

Dat de landmeter door een beambte van de politie wordt vergezeld, wijst er op, dat de justitie zoo noodig zich met de zaak zal bemoeien.

't Werd wel tijd; en 't is te hopen, dat door een streng optreden tegen de vandalen, die om een weinig meer balatasap, zich niet ontzien de boomen te dooden, paal en perk tegen de uitroeing zal worden gesteld en zij bovendien uit de bosschen zullen worden geweerd die hun niet in exploitatie zijn gegeven.

Nog meer te wenschen is 't, dat de reis der twee beambten aanleiding zal geven tot een geregelde inspectie en liever nog, dat uit hun ervaring de noodzakelijkheid zal blijken, dat het instellen van een afdeeling voor het boschwezen zoo spoedig mogelijk moet geschieden.

Diamanten gevonden ? Door den heer J. Bueo Bibaz, exploitant eener goudconcessie aan de Boven Suriname, zijn gisteren een aantal kristallen te Paramaribo aangevoerd, waaronder enkele die in uiterlijk veel overeenkomst hebben met diamanten. Zekerheid kon, bij gebreke van een deskundige, daaromtrent tot dusver niet worden verkregen.

Wij hebben de kristallen gezien. Sommige zijn waterhelder, een is rose gekleurd. De steentjes hebben lichtbrekend vermogen en den vorm van octaëders, den grondvorm gelijk men weet van diamanten. De kristallen werden gevonden bij 't wasschen van goudhoudende gravel in een longtom. Zij zijn van geringe afmeeting, zoodat eventueel de handelswaarde niet bijzonder groot zal zijn. Blijkt het dat men inderdaad met diamanten te doen heeft, dan zal in zoover de ontdekking van groot belang zijn, dat verwacht mag worden op de plaats waar de kleine diamanten gevonden zijn ook grootere te zullen vinden.

O. W.

Mariënburg. Naar wij vernemen is tot directeur van de plantage Mariënburg der Ned. Handel Mij. van wijlen den heer J. Mavor, benoemd de heer *C. T. de Ruyter de Wildt*, administrateur van de suikerfabriek Meritjan op Java.

Tot agent der Ned. Handel Mij. is definitief benoemd de heer *M. G J. Welle.*

O. W.

Uit het Bondsblad.

De Indische Bond is nog steeds in een tijdperk van beproeving. Bestuursleden en leiders der beweging wisselen elkander af; statuten en reglementen worden herzien en gewijzigd, terwijl het orgaan der vereeniging, dat thans weder een weekblad inplaats van een dagblad is, wat beheer en redactie betreft telkens van de eene hand in de andere overgaat. —

Waarheen zal dit alles leiden?

Wij vinden op die vraag een antwoord in het „afscheidswuord" dat den heer G. L. J. D. Kok, die voor de tweede maal als hoofdredacteur aftreedt, tot zijne lezers richt in het *Bondsblad* van 6 September j. l.

Zoolang de Statuten en het Algemeen Reglement zegt hij, geen algeheele en ver strekkende verandering ondergaan, veel verder zelfs dan in een der tot nu toe gedane voorstellen is aangegeven, zal het steeds sukkelen blijven en zal de I. B. wellicht ten gronde gaan.

Doch geen nood, laat hij er dadelijk op volgen, er zal uit zijn assche, als ware hij een moderne Phoenix, een nieuwe Bond op hechte grondslagen herrijzen, een Bond, die bereiken zal, wat de tegenwoordige niet heeft mogen doen. Van velen is dit de gedachte; het meeleven en meedenken van den gewonen mensch, wat betreft het publiek belang, heeft ook in Oost-Indië vasten wortel geschoten.

Welke resultaten heeft dan echter de Indische Bond, tot dusverre wel bereikt?

Directe nog zeer weinige, zoo luidt het antwoord, maar indirect heeft hij reeds veel tot stand gebracht, en dan schrijft de heer K. verder:

Onder die indirecte gevolgen, — ik vergeet den krachtigen steun dien de vereeniging „Oost en West" in het moederland ons gegeven heeft, in het geheel niet —, noem ik het wakker schudden der Indische Maatschappij, de onderlinge band, die daardoor ontstaan is en, niet te vergeten, het overstag gaan, in de laatste jaren der politiek van de Indische en ook eenigszins der Nederlandsche Regeering ten opzichte der hiergeborenen en der Inlanders. Dit laatste is uit alles op te maken, uit de maatregelen en onderzoekingen der laatste jaren, uit den tegenwoordigen inhoud der Indische bladen, welke, in menig opzicht, veel verschilt met dien der vroegere jaren.

Wij nemen van die eervolle vermelding met genoegen nota, al beseffen wij ook volkomen dat door ons nog meer had kunnen worden gedaan.

Ook onze jeugdige Vereeniging is nog lang niet wat ze worden moet.

Nog betrekkelijk weinig zijn wij gevorderd op den weg, die ons hoofddoel is, **het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indiën** waaruit **ware belangstelling en krachtige hulp in den nood** als van zelf zullen voortvloeien.

Waar de heer Kok spreekt van de gevaren, die er bestaan hebben en naar zijne meening nog bestaan, voor het behoud van den Indischen Bond, geeft hij de grootste schuld van dien toestand aan de leden zelf; lauwheid, gebrek aan energie, wantrouwen onder elkander en meer dergelijke kwalen, waaraan de Indische Maatschappij en ook de Bond lijdende zijn.

Zou „Oost en West" bij minder lauwheid en meer energie van het grooter deel der leden ook niet reeds lang veel verder zijn geweest?

Zonder dit euvel zouden zeker de beginselen der Vereeniging reeds veel meer bij het volk in Nederland zijn doorgedrongen,

Sedert hoelang en hoedikwijls hebben wij op de kracht der persoonlijke propaganda gewezen en hoe weinig ondervond de Vereeniging daarvan de resultaten als men let op het wel geleidelijk maar slechts langzaam toenemen van haar ledental.

En al mocht het gemis aan onderling vertrouwen ons als geen parten hebben gespeeld, van belangrijken invloed is daarentegen het gemis aan energie, dat voorvloeit uit de somstijds wel eens uitgesproken gedachte, *dat het toch niet gelukken zal den Nederlander meer onbaatzuchtig belang voor de koloniën en bezittingen en voor hare bewoners in te boezemen.*

Wij kunnen daartegenover gerust de verzekening geven, dat er vooruitgang is en wij houden ons overtuigd, dat bij een loyaal en *krachtig* samenwerken van *Indiërs en Oud-Indiërs, die liefde hebben voor de Oost en voor de West,* het Nederlandsche volk wel degelijk zal gaan begrijpen dat het Moederland natuurlijk wel aanspraak heeft op de indirecte voordeelen uit Oost- en West-Indië, die door de kennis en den arbeid van zijne zonen en dochteren worden verkregen, maar dat daar tegenover de verplichting staat om voor dat land van belofte en zijn bewoners, wat geestelijke en stoffelijke ontwikkeling betreft, dezelfde goede zorgen te dragen als voor de Nederlandsche provinciën.

Met belangstelling zien wij dan ook de besprekingen te gemoet bij de aanstaande behandeling van de O. Indische begrooting in de Tweede Kamer. Het zal dan blijken, hopen wij, **dat de heer Kok, den invloed van den Indischen Bond en van anderen, die in 't belang van den Indo-Europeaan en den Inlander hebben gesproken of geschreven, niet heeft overschat!**

Atjeh.

De vraag in hoeverre de Atjeh-oorlog mag beschouwd worden bijna geindigd te zijn blijft aan de orde van den dag. In het Vaderland van 8 October schreef de Kapitein van den Generalen Staf van het Oost-Indisch leger, *R. G. Doorman* daarover een artikel dat hij betitelt *Brutus- Kessler, contra van Kol.*

De heer *D* heeft volkomen gelijk, dat in een deel van Atjeh de toestand zeer bevredigend is en niemand zal het tegenspreken, dat het krachtig en beleidvol optreden van Generaal *van Heutz* ons belangrijk heeft vooruitgebracht.

Ook *D* geeft echter toe, dat ook het „Hinterland" zooals *Brutus* het heeft genoemd, nog zal moeten onderworpen worden en nu ligt het verschil alleen in de meerdere of mindere uitgestrektheid van dat nog tot den staat van orde te brengen achterland.

En wanneer wij dan lezen, hoe er in de laatste tijden nog op verschillende plaatsen gevochten is, dan valt het ons moeielijk de verzekering aan te nemen, dat rust en orde, bij het doorzetten van het thans gevolgde slelsel, zonder vermeerdering van de krijgsmacht, in korten tijd te verwachten is.

Onze Indische berichtgever zond ons voor dit nummer de ondervolgende oorlogstijdingen en beschouwingen.

* * *

Van den klewangaanval in *Seunagan,* waarbij de 1ste Luitenant *De Bruijn* sneuvelde en de kapitein *Nijpels* en de aspirant-controleur *Krull* gewond raakten, geeft de Atjeh-correspondent van het *Bat. Nieuwsblad* het volgende verhaal:

„Tot goed begrip der zaak breng ik nog even in herinnering dat de kapitein Swart met vier brigades marechaussée, waarbij de Bruin was ingedeeld, een tocht had gemaakt naar de Boven Wojla en nu de Bruijn opdroeg met twee brigades een tocht te maken in het boven Meulabohsche.

Na zich met de colonne Matthes welke zich ook in die streken bevond, vereenigd te hebben, ging men gezamelijk op marsch naar het bivak Poelo Teungah. De Bruijn commandeerde de voorhoede, terwijl majoor Matthes, kapitein Nijpels, de aspirant-controleur Krull en luitenant Wolf aan het hoofd der colonne marcheerden. Nadat de voorhoede, over een smal vondertje een loeëng overgetrokken zijnde, in een kampong was verdwenen, werd zij onverhoeds aangevallen door een in hinderlaag liggende bende, wat gepaard ging met een schijnaanval op de hoofdcolonne en achterhoede. Kapitein Nijpels spoedde zich naar voren, majoor Matthes naar de achterhoede, terwijl de controleur Krull door een lanssteek getroffen op den grond viel — op het over de loeëng liggende vondertje werd den kapitein Nijpels den doorgang versperd door een met klewang gewapenden Atjeher die echter spoedig in het water tuimelde, gevolgd door kapitein Nijpels zelf. Gelukkig wist een toesnellend fuselier door een geweerschot den Atjeher onschadelijk te maken. Aan den anderen kant had eveneens een Atjeher met klewang post gevat, die al tandakkend op kapitein Nijpels afkwam en hem in korten tijd vijf klewanghouwen toediende. Doch, hoewel het kapitein Nijpels gelukte dezen vriend neder te slaan; voor de Bruijn kwam hulp te laat.

Het drama was reeds afgespeeld. Men vond hem met een lanssteek in den buik en vijftien klewanghouwen. De dappere marechaussée had zich echter flink gehouden; 24 gesneuvelde Atjehers getuigden daarvan. De Bruijn leefde nog twee uren en weerde den dokter af, zeggend: „help de anderen maar eerst, ik ben er toch al bij". Hij die als een held geleefd had, wist ook als een held te sterven. Hoewel vreeselijk lijdende, gaf hij geen kik. Alleen verzocht hij een zijner brigadecommandanten hem dood te schieten, wat natuurlijk niet gebeurde.

Zoo was het einde van een onzer dapperste officieren. De controleur Krull (sedert ook overleden) beleefde eenige benauwde oogenblikken.

In de verwarring welke ontstond had men niet opgemerkt, dat hij op den grond viel, waardoor hij eenigen tijd zonder eenige bescherming achterbleef. Gelukkig had hij nog de tegenwoordigheid van geest zich naar een boschje te slepen waar hij aan het oog van voorbijrennende, vijandelijke Atjehers onttrokken bleef en ten laatste door de onzen opgemerkt werd."

* * *

De zeer streng doorgezette *registratie der bevolking,* gepaard met het *passenstelsel* maakt het den zoogenaamde goedgezinden onmogelijk, zeer moeilijk althans, om den eenen dag onze troepen te beschieten en den volgenden dag op de pasar vruchten aan onze soldaten te verkoopen. In zijne op 1 September j l. gehouden „Troonrede" (zie ons nummer van 2 October) wijt de Landvoogd de verwoede aanvallen der Atjehers in de laatste maanden dan ook in de eerste plaats aan opruiïng tegen dien voor hun zaak zoo schadelijken maatregel. Als tweede oorzaak wordt genoemd het onvermoeid vervolgen van den vijand (en vooral van den pretendent-sultan en Panglima Polim) tot in de Gajoe-landen. Naar de benedenlanden teruggejaagd moesten de benden wel trachten, daar nu en dan hun slag te slaan.

* * *

In het laatst van Augustus behaalde de colonne onder kapitein *Colijn* in de Gajoe-landen een belangrijke zegepraal door de verovering eener bènteng in de omtrek van het groote meer *Laoet Tawar,* bij welke gelegenheid de vijand 83 dooden, 51 geweeren en veel munitie achterliet, aan onzen kant daarentegen de 1ste luitenant *Steijn van Hensbroek* en 4 minderen sneuvelden en luitenant *Korndörfer,* sergeant *Franken* en 6 minderen gewond werden.

Van hier vluchtte de pretendent sultan naar *Pameuh* en verder in de richting van *Pedië* en *Peusangan.* Op die vlucht schijnt de colonne van den 1ste luitenant *Scheepens* hem al heel dicht op de hielen te hebben gezeten; het gelukte haar althans eenige mannen en vrouwen van het gevolg op te lichten.

Den 6den September kwam *Colijn* te *Kota-radja* terug. De valide marechaussées zijner colonne gingen door *Peusangan* en *Samalagan* naar *Pedië* terug.

In *Peusangan* zouden zij *Djeli* doorzoeken, waar volgens geruchten, de pretendent-sultan zich schuil zou houden.

Volgens een op 6 September uit Kota-radja aan het *Bat. Nbld.* verzonden telegram werd een afdeeling troepen die tot dekking eener stoombarkas op de *Kertie-rivier* diende, door een bende Atjehers aangevallen. Bij die gelegenheid werden aan onze zijde *één* europeesche onderofficier en *vijf* europeesche fuseliers gewond; de vijand liet *negen* dooden achter.

Bij een vuurgevecht tusschen onze troepen en eene Atjesche benden onder radja *Loh* liet de vijand *zeven* dooden achter; aan onze zijde werden *één* europeesche korporaal en *één* fuselier gewond.

In eene handgemeen te *Ara-Boenkoel* (*Keureutoi*) werden *een* europeesch sergeant levensgevaarlijk *vijf* europeesche fuseliers niet levensgevaarlijk gewond. De vijand liet *negen* dooden met veel blanke wapens in onze handen.

In *Boeloe Blang Ara* werd een bende aangevallen, die *zeven* dooden in onze handen liet; daarbij werden niet-levensgevaarlijk gewond *een* europeesch Korporaal en *een* inlandsch fuselier.

Bij een patrouille in *Boven-Sawang* en *Nisam* bekwam de vijand *vier-en-twintig* dooden.

Van de colonne *Matthes* waren 8 September te *Kota-radja* nog geen berichten ontvangen. Van de compagnie *Pluim Mentz* was bekend, dat zij te *Seunagan* bij de colonne was teruggekeerd.

INGEZONDEN.

Oost Indische Postdienst.

De klachten over den postdienst houden maar niet op. Bijna elk Indisch blad houdt er eene rubriek „postzonden" op na. Het **Bataviaasch Nieuwsblad** vermeld weder eenige curieuze staaltjes van de wijze waarop in het heerlijke Insulinde met brieven en zelfs met telegrammen wordt omgesprongen.

„Onze Post- en Telegraafdienst verbetert er maar niet op, Heden werd ons de enveloppe getoond van een brief, den 27en Juli met duidelijk adres van Kotaradja. Atjeh, naar Batavia gezonden en hier den 2en September pas besteld omdat het stuk eerst een snoepreisje naar den Haag had gemaakt.

Eenige dagen geleden werd een telegram, duidelijk geadresseerd aan iemand te Padang, wiens adres men daar kon weten, besteld te — Weltevreden bij iemand van gelijken naam. Hieromtrent verdient nog aanteekening dat het telegram in quaestie niet van Padang was nageseind maar toen men daar meende den geadresseerde niet te kunnen vinden, per post naar Batavia was gezonden om het hier eens te beproeven

Post en telegraphie hebben steeds den tijd en de fouten door dezen tak van dienst gemaakt, nemen zoo toe dat enkele departementen van algemeen bestuur, teneinde zich de moeite te sparen elken dag over weggeraakte stukken enz, enz. te correspondeeren, de klachten thans verzamelen om ze bij maandstaat te behandelen. De nalatigheden en tekortkomingen van den post- en telegraafdienst zijn daarmede als een gouvernementsinstelling erkend.

Het behoeft waarlijk geen betoog, dat, waar slag op slag de post reden tot klagen geeft, de geheele organisatie daarvan niet deugt. Ook spreekt het vanzelf, dat bij grove fouten in de organisatie de schuld van **bovenaf** gezocht moet worden. Maar in Indië is het gebruikelijk, van de benedenste sport te beginnen. Dan worden er hier en daar foutjes ontdekt. Tot de hoofdfout, de oorzaak van de foutjes, komt men echter niet. Natuurlijk, want met het opsporen van de feilen wordt belast . . . . de leider zelf, in casu de hoofdinspecteur. Dat deze man blijkbaar niet voor zijn taak berekend is, wordt zelfs niet eens vermoed. De ondergeschikten, die trots een karige bezoldiging zoo razend druk hebben te werken — in het tropische klimaat! —, dat hun de tijd tot accuratesse ten eenenmale ontbreekt, worden gestraft, maar de treurige toestand houdt hardnekkig aan. In elk ander land zou de machthebber ter zake, den hoofd-inspecteur ongeschikt voor zijn werk verklaren en hem, met het oog op zijne dienstjaren, bij een anderen tak van dienst plaatsen, waar het hem misschien nog mogelijk is uit te blinken. Doch neen, de kleintjes moeten het maar ontgelden.

N. N.

Voornaamste inhoud van Nederlandsche Tijdschriften voor Oost- en West-Indië.

Vragen des Tijds. 29e jaarg. (1902), afl. 1.

Dr. Mr. H. J. E. Tendeloo: Opleiding van Indische ambtenaren.

Vragen van den Dag. Oct. 1902.

De. Adat, rechtsbron der solidaire aansprakelijkheid in Ned.-Indië. Door ***.

Elseviers Geëll. Maandschrift. Oct. 1902.

S. Kalff: Van 't oude Batavia. (Met platen.)

Het Recht in Ned.-Indië. Dl. 79, afl 3-5.

Mr. M. C. Offerhaus: Gedomicilieerde wissels en orderbiljetten (verhandeling). — F. B. S. v. L.: Statistiek (Id.).

Tijdschrift voor Ned.-Indië. 1902. afl. 10.

P. J. Kooreman: De rechtspraak in burgelijke zaken van de Maieiers ter Sumatra's Westkust voorheen en thans (vervolg). — H. Pytersen Tz.: De heerschappij over de stille Zuidzee (III). — De plaats van verkoop van het Banka-tin. — S.: Stoomtramwegen in Atjeh. — S.: De buitenlandsche vijand en het volhouden van den strijd. — H. van Kol: Varia: Een Slachtoffer van verdachtmaking. — Jhr. O van Beresteijn: Revue van Brochures en Tijdschrift . . . artikelen. — W. C. Muller: Bibliographie.

De Rijnsche Zending. 1902. No. 3.

„Het Christendom begrijpen. — De jongste reis der Toba-Evangelisten. — Reis van broeder Alt. — Overzicht van den zendingsarbeid op Sumatra. — Het jaarfeest van het Rijnsche Zendingsgenootschap. — Berichten.

De Indische Mercuur. 25e jaarg. 1902. No. 41.

Verbetering in het Kredietstelsel van den Importhandel op Java. — Indrukken uit Amerika. II. Chicago. — F. S. A. de Clercq: Planten voor veevoeder op Java. — Van Gorkom: Kinacultuur op Madagascar. — Malangsche vereeninging van Koffieplanters. — Brabant contra Java. — Ertsbewerking in Nederland. — De Bengaalsche Juteoogst in 1902. — Uitvoer van Java. — Landbouwproducten van Nieuw-Guinea. — Verslagen. — Spoor- en tramwegontvangsten. — Dividenden. — Nieuwe maatschappijen. — Mijnbouwkundig onderzoek. — Kleine mededeelingen.

Verzending O.-I. Mail.

VOOR DEN HAAG.

Amsterdam, Nederl.,	24 Oct.	7 Nov.	11.30 's av.
Rotterdam, Lloyd,	17 „	31 Oct.	11.30 's av.
Genua, Nederland,	21 „	4 Nov.	9.15 's av.
Marseille, Lloyd,	28 „	11 „	7.45 v.m.
Marseille, Fr. dienst,	18 „	1 Nov.	7.45 vm.
Brindisi, Eng. dienst,	24 „	7 „	1.— mid.
Napels, Duits. dienst,	29 Sept.	13 Oct.	9.45 's av.

Via Marseille: Suppletoire verzending van brieven, briefkaarten en aangeteekende stukken den dag volgende op den aangegeven maildag te 7.45 vm.

Via Napels: Suppletoire verzending den dag, volgende op den aangegeven maildag te 12, doch de aansluiting op het vertrek der booten is daarvan niet verzekerd.

MAIL SURINAME.

St. Nazaire. Fr.,	8 Nov.	8 Dec.	7.45 vm.
Amsterdam, Nederl.,	31 Oct.	14 Nov.	12.20 's av.
Southampton, Eng.,	28 „	11 „	11,30 's av.

MAIL CURAÇAO.

Via Genua den 2n van elke maand, alleen op verzoek.
Elken Dinsdag en Vrijdag 7.20 's av. via Southampton en Queenstown en New-York.

MAIL CONGO.

Lissabon den 8n en den 18n van elke maand 8.19 m.

MAIL CANARISCHE EILANDEN.

(Teneriffe.)

Southampton. Elken Vrijdag 7.20 's av.
Liverpool. Elken Maandag 7.20 's av.

De s-Gravenhaagsche Boek- en Handelsdrukkerij voorheen Gebr. Giunta d'Albani.